

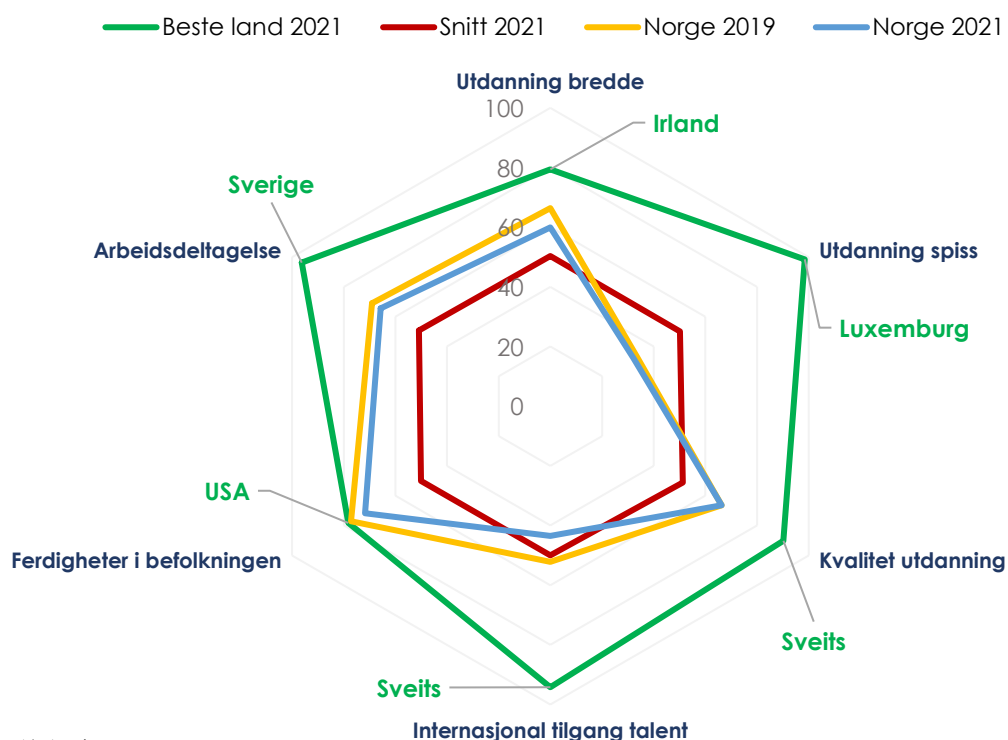
HUMANKAPITAL 2021

Dette er resultatene for Humankapital 2021. Indikatorene dekker utdanning bredde (deltagelse i utdanning, samt etter- og videreutdanning), utdanning spiss (master- og doktorgrader), kvaliteten på utdanningen, mål på tilgang av internasjonalt talent, ferdigheter i befolkningen, og arbeidsdeltagelse.

Hovedfunn – Humankapital

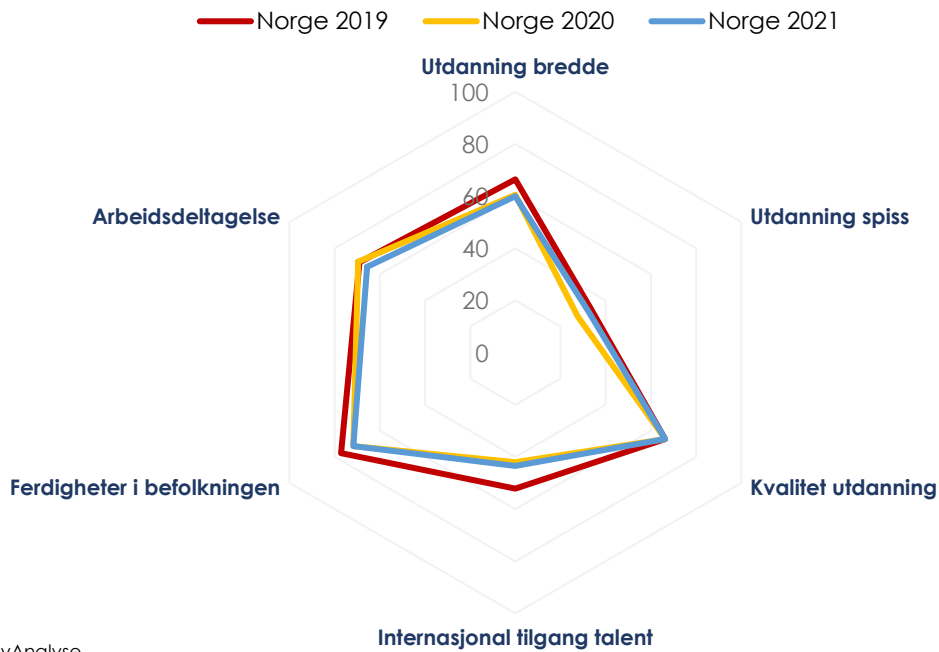
- På tilgang på internasjonalt talent lå Norge på 11. plass i 2019, men i 2021 har vi havnet på 15. plass.
- Norge er nært bunnen på utdanning spiss. I fjor falt vi fra 21. til 22. plass, en posisjon vi beholder også i år.
- Norge er middels på breddeutdanning, og faller. Vi ligger på 9. plass i 2021, ned fra 7. plass i 2019.
- Kvaliteten på utdanning i Norge er høy, og vi ligger på 5. plass. Det er derimot noe ned fra tidligere år, hvor vi lå på 4. plass.
- Norge ligger høyt på ferdigheter i befolkningen. I hele perioden 2018-2021 ligger vi på 3. plass.
- På arbeidsdeltagelse har Norge ligget på 6. plass i 2018-2020, men i år faller vi til 7. plass.

Humankapital - resultater på hovedområder

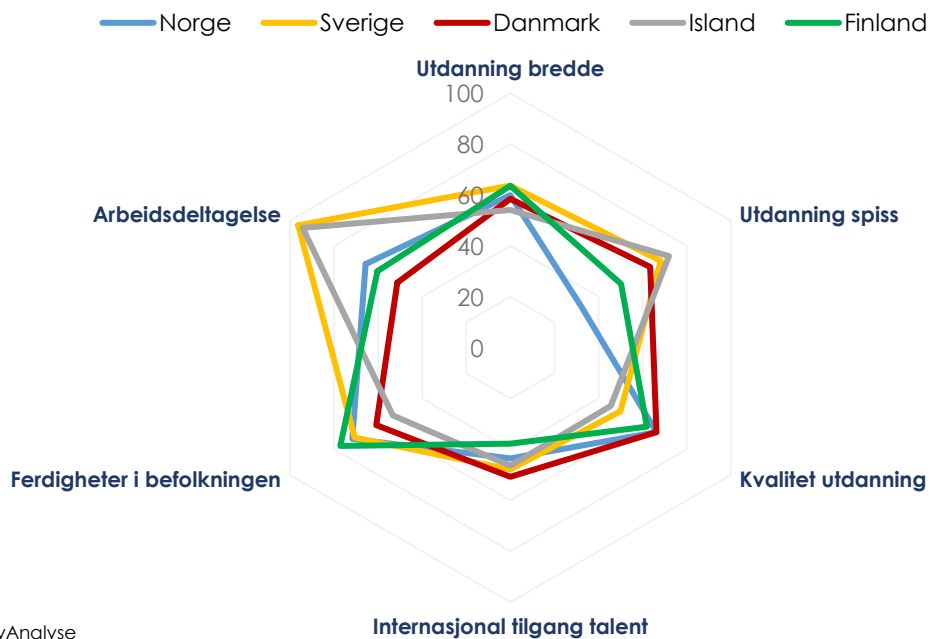
Kilde: NyAnalyse

Humankapital - utvikling over tid for Norge

Kilde: NyAnalyse

Humankapital - Norden (2021)

Kilde: NyAnalyse

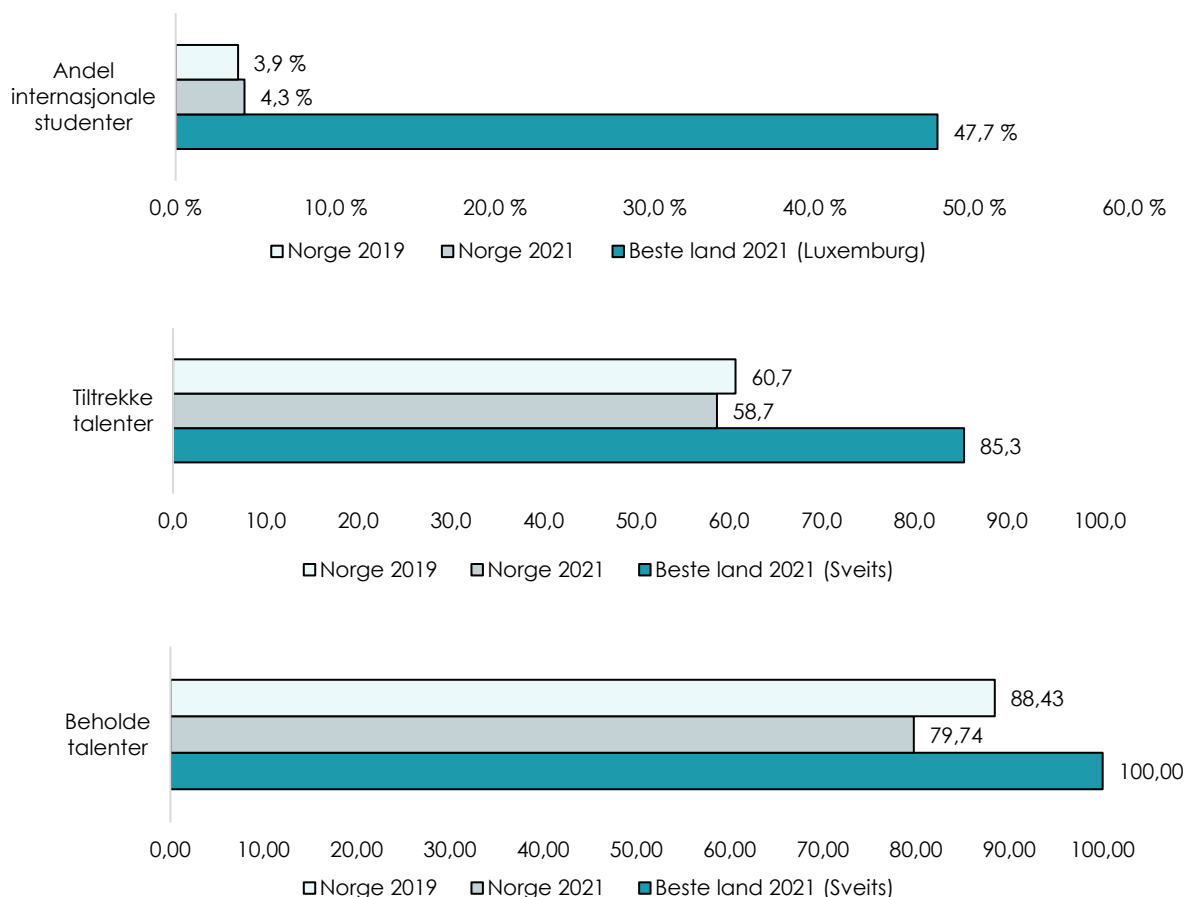
Humankapital - Norges rangposisjoner

	Utdanning bredde	Utdanning spiss	Kvalitet utdanning	Internasjonal tilgang på talenter	Ferdigheter i befolkningen	Arbeidsdeltagelse
Norge 2021	9	22	5	15	3	7
Norge 2019	7	22	4	11	3	6

Kilde: NyAnalyse

Norges utvikling på Humankapital er utelukkende negativ i 2021. Den eneste underdimensjonen vi ikke faller på er ferdigheter i befolkningen, hvor vi står stille på 3. plass. Mest dramatisk er utviklingen på internasjonal tilgang på talent, hvor vi faller fra 11. til 15. plass. Dette skyldes at Norge ligger nært bunnen på andel internasjonale studenter, en trend som har vært gjeldende i hele tidsperioden 2018-2021. Vi er også gradvis blitt dårligere på å tiltrekke oss talenter, og vi opplever også et betydelig fall på å beholde talenter.

Norge: Internasjonal tilgang på talenter (2021) – variabler

Kilde: NyAnalyse

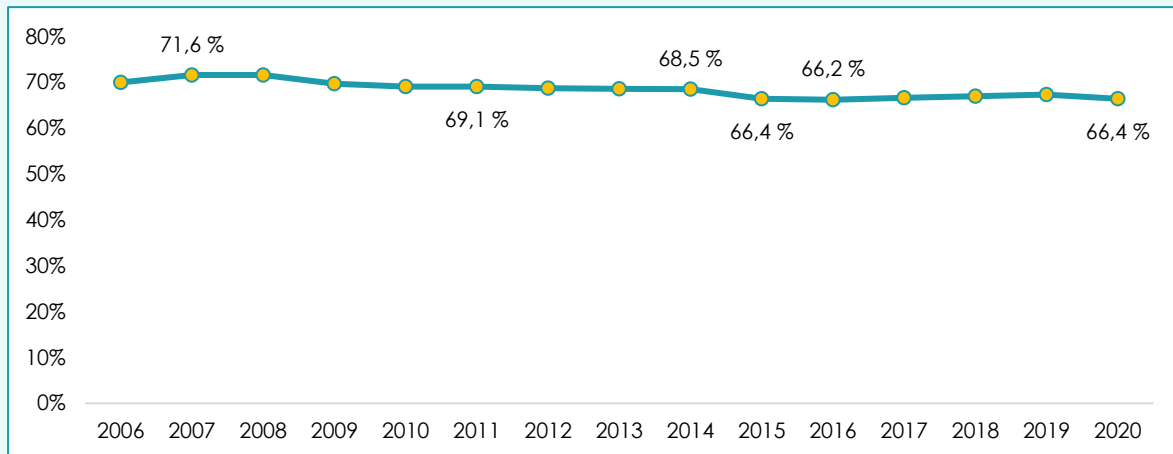
Det bemerkes at internasjonale studenter er målt i prosent, mens tiltrekke og beholde talenter er målt med en 0-100-poengskala.

Norge opplever også et lite fall på arbeidsdeltagelse, fra 6. til 7. plass. Denne utviklingen er ikke dramatisk, men den reflekterer en trend som har vært vedvarende i Norge en god stund, nemlig at vår internasjonale posisjon på arbeidsmarkedet har blitt noe svakere det siste tiåret. Norge var et av landene som kom best ut av finanskrisen (primært på grunn av en sterk oljesektor), men i senere tid har utviklingen vært negativ. Det gjenstår å se hvordan utviklingen blir i fremtiden, men det er verdt å følge ekstra godt med.

KONTEKST: Sysselsetting i Norge (2006-2020)

I tidsperioden 2006-2020 har sysselsettingsnivået i Norge vært gradvis fallende. Toppnivået var i 2007-2008, hvor sysselsettingen lå på 71,6 prosent. I 2011 var nivået falt til 69,1 prosent. Mest dramatisk var oljeprisfallet i 2014, hvor sysselsettingen falt fra 68,5 til 66,4 prosent. 2016 var et bunnår i perioden, med en rate på 66,2 prosent. I 2020 lå den på 66,4 prosent, altså bare litt over bunnivået. Det understrekes at permitterte telles som sysselsatte, siden de fremdeles er i arbeid. Siden 2020 var preget av corona-pandemi og høy permittering, vil mengden arbeid dette året være lavere enn det som kommer frem av grafen.

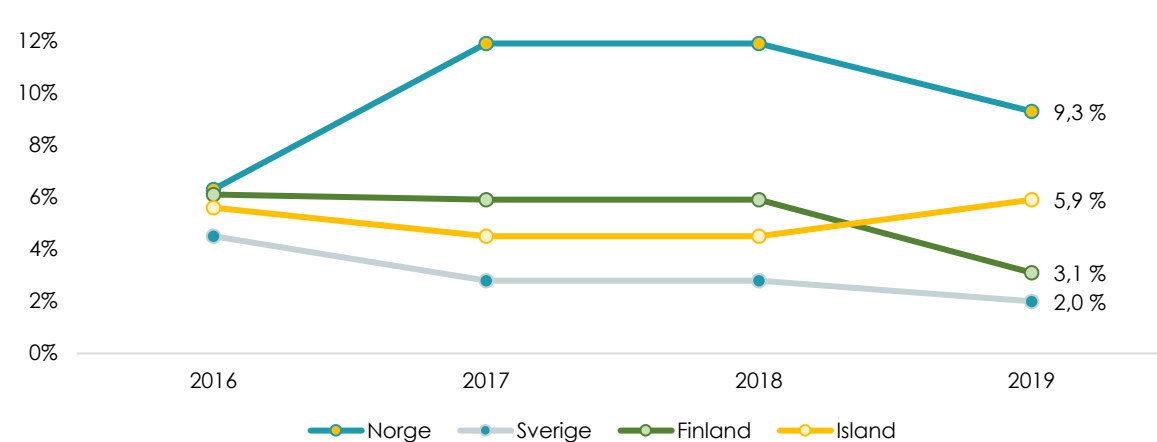
Sysselsatte i prosent av befolkningen (15-74 år)

Kilde: SSB

Norge har også hatt en negativ utvikling på langtidsledighet hos unge (hvor grensen er satt til 12 måneder eller lengre, og aldersgruppen omfatter 15-24 år). I 2018 var langtidsledigheten relativt lav, som gjorde at vi lå på 6. plass blant landene i Omstillingsbarometeret. I 2019 steg ledigheten betraktelig, og vi havnet på 10. plass. Der ligger vi enda i 2021, tross en liten bedring i andel langtidsledige. At vi står stille på rangeringen til tross for denne økningen, skyldes at andre land har opplevd en større økning.

Arbeidsledige over 12 måneder, andel av total ledighet for aldersgruppen (15-24 år)

Kilde: OECD Employment Outlook

Norges posisjon på breddeutdanning har forverret seg over tid. I 2016 lå vi på 2. plass, altså nært toppsjiktet. I 2018 falt vi derimot til 7. plass, og i 2020 til 9. plass. I 2021 er vi fremdeles på sistnevnte posisjon. Dette skyldes flere faktorer, hvor noen må anses for å være relativt komplekse. Eksempelvis får Norge svakere rangering på ungdomsskole, selv om deltagelse på absolutt nivå har økt noe. Nedgangen i rangering skyldes derfor at andre land har økt mer. Samtidig er marginene mellom landene så små at mindre forskjeller får større betydning.

Videre ser vi at vi ligger noenlunde stabilt på videregående skole (bortsett fra noen avvik), og helt stabilt på yrkesfag. På høyere utdanning går vi noe tilbake. I likhet med ungdomsskole skjer dette til tross for at Norge går frem på absolutt nivå, men her er forskjellene noe større. Sist ser vi at vi faller kraftig fra 2. til 9. plass i etter- og videreutdanning, en posisjon vi har beholdt i de påfølgende årene. Det generelle budskapet her er at Norge går frem på absolutt nivå, men at andre land øker mer, som gjør at vi faller på rangeringen totalt.

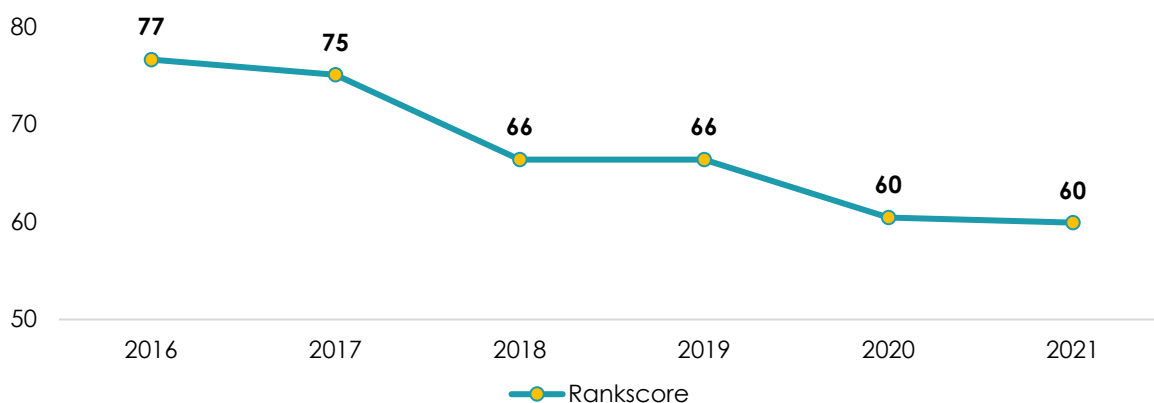
Utdanning bredde (2016-2021)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Rangering	2	3	7	7	9	9
Rangeringer - variabler						
Ungdomsskole	6	7	8	8	10	11
Videregående skole	10	13	10	10	10	8
Yrkesfag	11	11	11	11	11	11
Høyere utdanning	8	7	8	8	11	11
Etter- og videreutdanning	2	2	9	9	9	9

Kilde: NyAnalyse | Abelia | OECD

Som figuren under viser, gjenspeiler Norges rankscore på underdimensjonen den negative utviklingen i perioden. Mens vi hadde en score på 77 i 2016, falt vi til 75 i 2017, og deretter til 66 i 2018. Denne posisjon holdt vi i 2019, helt til vi falt til 60 i 2020, hvor vi fremdeles befinner oss i 2021. Den langsiktige trenden er uten unntak negativ, og det blir derfor interessant hvor Norge befinner seg i kommende år.

Utdanning bredde. Rankscore (2016-2021)

Kilde: NyAnalyse | Abelia

Norges posisjon på utdanning spiss er gjennomgående svak, med plasseringer i bunnsjiktet gjennom hele perioden 2016-2021. Selv om det er noe fremgang, blir dette kansellert i fremtidige år. Vi går fra 22. til 19. plass i 2017, men i 2019 har vi falt til 21. plass, og i 2020 er vi tilbake på 22. plass, en posisjon vi beholder i 2021. Som tabellen viser, er det sammensatte årsaker til den totale utviklingen. På master eller høyere ligger vi generelt lavt, med lite endring (merk at PhD-studenter telles med her for å ikke «straffe» land hvor mastergradsstudenter går videre til doktorgrad). På PhD ligger Norge noe høyere, selv om vi aldri er langt over snittet. På internasjonale studenter i Norge med PhD plasseres vi mellom de to første variablene, samtidig som rangeringen svinger en del i perioden.

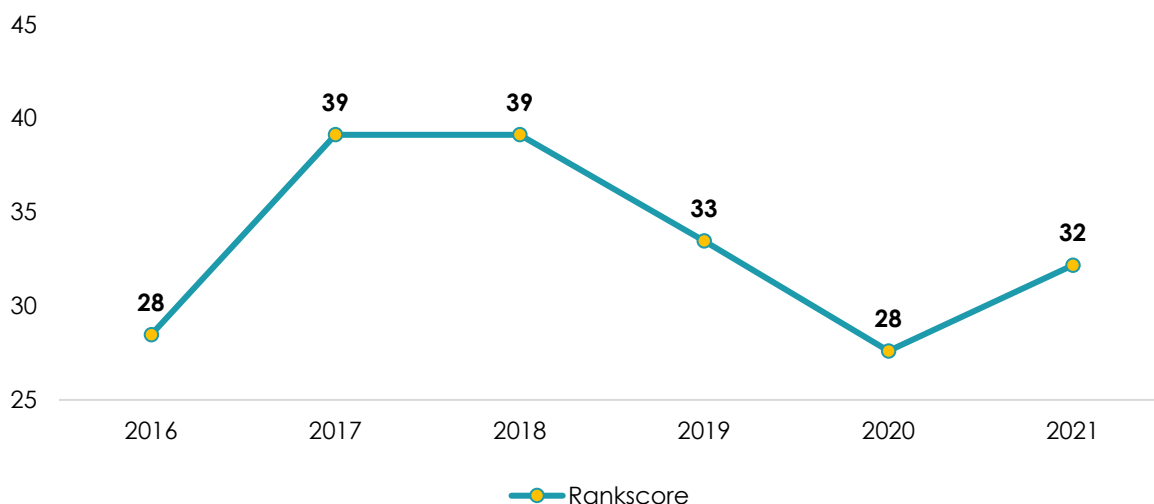
Utdanning spiss (2016-2021)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Rangering	22	19	19	21	22	22
Rangeringer - variabler						
Master eller høyere	19	19	19	19	20	20
PhD	12	11	11	13	15	12
Internasjonale studenter PhD	22	15	15	17	18	18

Kilde: NyAnalyse | Abelia | OECD

Figuren under viser utvikling i rankscore for underdimensjonen. 2017 og 2018 er de beste årene med rankscore på 39. Det er derimot verdt å bemerke at de to svakeste årene er 2016 og 2020, med rankscore på 28. I motsetning til rangeringen er 2021 derimot et bedre år, med rankscore på 32 (nesten det samme som i 2019). Denne motsetningen skyldes at Norges utvikling er bedre på absolutt nivå enn på relativt nivå. Norges prestasjon på utdanning spiss er generelt svak, men den absolutte utviklingen over tid er fremdeles noe positiv på absolutt nivå.

Utdanning spiss. Rankscore (2016-2021)

Kilde: NyAnalyse | Abelia

Humankapital

Utdanning bredde	
Ungdomsskole (26 %)	Deltagelse i ungdomsskole
Videregående skole (16 %, delt)	Deltagelse i videregående skole
Yrkesfag (16 %, delt)	Deltagelse i yrkesfag
Høyere utdanning (41 %, delt)	Deltagelse i høyere utdanning
Etter- og videreutdanning (41 %, delt)	Spørsmål fra spørreundersøkelse: «I hvor stor grad investerer bedrifter i trening og utvikling av ansatte i ditt land?»
Utdanning spiss	
Mastergrad (35 %)	Andel med mastergrad eller høyere
Doktorgrad (35 %)	Andel med doktorgrad
Internasjonal doktorgrad (30 %)	Andel internasjonale studenter med doktorgrad
Kvalitet utdanning	
Yrkesfag – kvalitet (25 %)	Fra spørreundersøkelse: «Hvordan anser du kvaliteten på yrkesfaglig utdanning i ditt land?»
Utdanningssystemets relevans for økonomien (25 %)	Fra spørreundersøkelse: «I hvor stor grad møter utdanningssystemet kravene til en kompetitiv økonomi?»
Høyere utdanning – kvalitet (25 %)	Rangering basert på seks indikatorer (vekt i parentes): akademisk renommé fra global undersøkelse (40 %), arbeidsgivers renommé fra global spørreundersøkelse (10 %), siteringer per fakultet (20 %), fakultet/student-ratio (20 %), andel internasjonale studenter (5 %), andel internasjonal fakultetsmedlemmer (5 %). Verdien hentes fra snittet til hvert lands topp tre universiteter.
Lærer/elev-ratio (25 %)	Antall lærere per elev i videregående skole
Internasjonal tilgang talent	
Internasjonale studenter (33 %)	Andel internasjonale studenter i høyere utdanning
Tiltrekke talenter (33 %)	Fra spørreundersøkelse: «I hvilken grad tiltrekker ditt land til seg talentfulle personer fra utlandet?»
Beholde talenter (33 %)	Fra spørreundersøkelse: «I hvilken grad klarer ditt land å beholde talenter innenlands?»
Ferdigheter i befolkningen	
PISA (25 %)	Score fra PISA-undersøkelsen
Tilgjengelig arbeidskraft (25 %)	Fra spørreundersøkelse: «I hvor stor grad klarer selskap i ditt land å finne personer med evner som tilsvarer det selskapet etterspør?»
Ferdigheter – medium nivå (25 %)	Andel med maks videregående utdanning i arbeidsstokken
Ferdigheter – høyt nivå (25 %)	Andel med maks høyere utdanning i arbeidsstokken
Arbeidsdeltagelse	
Langtidsledighet – unge (16 %, delt)	Andel ledige over tid (minst 12 måneder) i aldersgruppen 15-24 år
NEETS – not in employment, education or training (16 %, delt)	Andel unge som ikke er i arbeid, utdanning eller trening
I arbeidsstyrken – 25-64 år (50 %)	Andel sysselsatte i aldersgruppen 25-64 år
I arbeidsstyrken – over 65 år (8 %)	Andel sysselsatte i aldersgruppen 65 år eller eldre

Kilde: NyAnalyse | Abelia | OECD | GTCI | ILO | PISA

OBS: Vekting i Humankapital følger typisk aldersfordeling i befolkningen, og skiller seg derfor fra andre dimensjoner. I tilfeller hvor totalen av vektene ikke summeres til 100 (f.eks. fordi en aldersgruppe ikke er inkludert), deles summen av de vektete verdiene med summen av vektene. I tilfeller hvor en aldersgruppe er representert over flere variabler, brukes snittet av disse variablene.

Eksempel (utdanning bredde): Rankpoeng = $(0,26 * \text{ungdomsskole} + 0,16 * \text{snitt (videregående, yrkesfag)} + 0,41 * \text{snitt (høyere utdanning, EVU)}) / (0,26 + 0,16 + 0,41)$

VEDLEGG – SCORE OG RANGERING: HUMANKAPITAL

Utdanning bredde					Utdanning spiss					Kvalitet utdanning				
Land	Score 2019	Score 2021	Rank 2019	Rank 2021	Land	Score 2019	Score 2021	Rank 2019	Rank 2021	Land	Score 2019	Score 2021	Rank 2019	Rank 2021
IRE	77	79	3	1	LUX	98	98	1	1	SWT	90	90	1	1
SWT	78	77	2	2	SWT	97	97	2	2	CAN	75	71	2	2
USA	74	71	4	3	ISL	73	72	3	3	USA	75	71	2	2
NED	73	70	5	4	SWE	70	68	4	4	GER	65	68	6	4
CAN	67	68	6	5	IRE	30	65	22	5	DEN	61	66	9	5
AUS	82	65	1	6	DEN	52	63	9	6	NOR	66	66	4	5
SWE	65	64	8	7	UK	63	55	6	7	NED	66	65	4	7
FIN	56	64	10	8	BEL	61	55	7	8	BEL	63	63	7	8
NOR	66	60	7	9	USA	65	52	5	9	FIN	62	62	8	9
DEN	62	59	9	10	PTL	45	51	11	10	AUS	59	58	10	10
BEL	54	58	11	11	NED	45	50	13	11	AUT	51	55	12	11
ISL	52	54	12	12	FIN	53	50	8	12	IRE	52	55	11	12
LUX	44	53	14	13	EST	39	43	18	13	LUX	46	50	15	13
FRA	38	52	17	14	AUT	45	42	12	14	SWE	47	50	14	13
UK	52	44	13	15	AUS	46	41	10	15	UK	42	49	17	15
AUT	36	40	19	16	NZE	43	41	14	16	ISL	46	46	15	16
GER	38	38	16	17	FRA	39	39	19	17	FRA	40	37	18	17
NZE	36	38	18	18	CZE	42	37	15	18	NZE	48	37	13	17
CZE	28	30	21	19	GER	39	36	17	19	EST	38	36	19	19
ISR	40	30	15	20	ESP	39	34	20	20	ISR	36	36	20	19
EST	26	30	22	21	ISR	40	33	16	21	ITA	28	29	22	21
PTL	30	29	20	22	NOR	33	32	21	22	PTL	33	29	21	21
ESP	19	20	23	23	CAN	20	24	24	23	ESP	20	23	24	23
ITA	17	16	24	24	ITA	25	21	23	24	CZE	23	17	23	24

Kilde: NyAnalyse

Internasjonal tilgang talent				
Land	Score 2019	Score 2021	Rank 2019	Rank 2021
SWT	96	94	1	1
LUX	88	93	3	2
UK	91	87	2	3
NED	71	77	5	4
CAN	71	71	5	5
AUS	59	70	9	6
GER	61	68	8	7
USA	67	68	7	7
NZE	72	65	4	9
IRE	54	54	10	10
DEN	51	51	12	11
SWE	45	48	15	12
AUT	45	46	15	13
ISL	43	46	17	13
NOR	52	43	11	15
BEL	51	42	12	16
FIN	46	38	14	17
CZE	32	33	18	18
FRA	26	26	20	19
ISR	30	26	19	19
EST	23	25	21	21
PTL	17	19	22	22
ITA	6	6	23	23
ESP	3	4	24	24

Ferdigheter i befolkningen				
Land	Score 2019	Score 2021	Rank 2019	Rank 2021
USA	75	78	4	1
FIN	83	77	1	2
NOR	77	72	3	3
SWE	58	71	8	4
SWT	78	70	2	5
CAN	64	64	6	6
GER	71	62	5	7
UK	51	62	12	7
DEN	54	61	10	9
IRE	61	57	7	10
ISR	54	57	10	10
ISL	46	53	14	12
NED	57	51	9	13
EST	50	50	13	14
BEL	46	46	14	15
FRA	46	42	14	16
AUS	46	41	14	17
AUT	41	38	18	18
NZE	34	36	19	19
CZE	32	35	20	20
LUX	26	30	21	21
ITA	21	18	22	22
ESP	16	17	24	23
PTL	21	15	22	24

Arbeidsdeltagelse				
Land	Score 2019	Score 2021	Rank 2019	Rank 2021
SWE	96	96	1	1
ISL	96	94	2	2
SWT	84	83	3	3
EST	78	81	5	4
NZE	80	80	4	5
GER	65	68	8	6
NOR	69	66	6	7
PTL	59	65	10	8
CZE	69	64	7	9
NED	59	63	11	10
FIN	63	60	9	11
DEN	52	51	12	12
CAN	50	48	13	13
UK	46	46	14	14
AUS	38	40	16	15
ISR	37	38	17	16
AUT	39	34	15	17
ESP	31	33	18	18
IRE	23	25	21	19
LUX	26	24	19	20
USA	24	23	20	21
FRA	22	21	22	22
BEL	12	11	23	23
ITA	3	3	24	24

Kilde: NyAnalyse